T.C. BAŞBAKANLIK TİKA

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ 45. YIL 1970-2015

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ

I. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ÇOCUK OYUN VE OYUNCAKLARI KURULTAYI

I. INTERNATIONAL CONGRESS OF THE TURKIC WORLD CHILDREN'S GAMES AND TOYS

I. МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС ДЕТСКИХ ИГР И ИГРУШЕК ТЮРКСКОГО МИРА

14 - 17 MAYIS / MAY / МАЯ 2015

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ

tüdçooK

I. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ÇOCUK OYUN VE OYUNCAKLARI KURULTAYI

TAM METİN
BİLDİRİ KİTABI

Eskişehir / TÜRKİYE

www.tudcoop.com / www.tudcook.com

tudcoop@gmail.com

TÜRKSOY

nobel

PEGEM AKADEMİ

TRT AVAZ

eğiten kitap

ESKİŞEHİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ANI yayıncılık

tüdçoop

KURUKAHVECİ MEHMET EFENDİ

I. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI ÇOCUK OYUN VE OYUNCAKLARI KURULTAYI
14 - 17 MAYIS / ESKİŞEHİR

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi
Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Aralık 2015, Ankara

Yayın-Proje: Neslihan Gürsoy
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Kutlu
Kapak Tasarımı: Dilek Karakurt
Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

ÖN SÖZ

Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Projesi kapsamında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından **"1. Uluslararası Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Kurultayı"** akademik, kültür-sanat ve sosyal program yönüyle başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Kurultayda Türk Dünyası ile bir araya gelmiş olmaktan onur duyuyoruz.

Kurultay kapsamında 36 ülke/bölgeden 99 uluslararası, 161 ulusal olmak üzere toplamda 260 bildiri sunulmuştur. 100'ün üzerinde uluslararası akademisyen ve 600 katılımcının yer aldığı kurultay, eğitim tarihimiz açısından değerlendirildiğinde, Türk Dünyasından bu kadar geniş katılımın olduğu ilk kurultay olarak kayda geçmiştir.

Kurultay süresince kültürel tanıtıma katkı sunmak amacıyla: *Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Sergisi; Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Fotoğraf Sergisi; Rengahenk Klasik Sanatlar Derneği Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Minyatür Sergisi; Türk Dünyası Yaprakları Kaligrafi Sergisi; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Valide Malhatun Anaokulu Kültür Şenliği* düzenlenmiştir.

Kurultayda, Türk Dünyası çocuk oyun ve oyuncaklarının önemi pedagojik açıdan değerlendirilmiş ve bu önem doğrultusunda alınabilecek tedbir ve uygulamalar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Değerlendirmelerde, bazı temel unsurlar vurgulanmıştır.

Geniş bir coğrafya üzerinde yer alan Türk Dünyası, geçmişten günümüze aynı kültür üzerinde varlığını sürdürmüştür. Bunun en temel göstergesi ise benzerlik gösteren oyun ve oyuncaklarımız olmuştur. Çocuklarımızın zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan gelişimlerini destekleyen kültürel oyun ve oyuncaklarımız aynı zamanda çocuklarımızın içerisinde yer aldığı topluma aitlik duygularının geliştirmelerini sağlaması açısından da en değerli miraslarımız arasında yer almaktadır. Binlerce yıllık süreç içerisinde oluşan ve günümüze kadar gelen kültürel oyun ve oyuncaklarımızın teknoloji ile birlikte gelen değişim sonucunda unutulmaya başlandığı ve gelecekte tamamen unutulma riski altında olması sebebiyle acil önlemlerin alınması gerekliliği ortaya konulmuştur. Nasıl önlemlerin alınabileceği sorusunun cevabı ise gerek pedagojik açıdan önerilen program, yöntem ve teknik ve materyaller üzerinden, gerekse sağlık, psikoloji, sosyoloji ve mimari gibi disiplinler arası açılardan değerlendirilmiştir. Çocuklarımızın gelecekte kültürel değerleriyle uyumlu birer birey olarak toplumda yer almaları, ruhen ve bedenen sağlıklı bireyler olmaları adına Kurultay'da önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Çocuklarımız ve geleceğimiz için bu kadar önemli bir düzenleme içerisinde yer alan katılımcılara ve emeği geçen herkese Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kurultay Düzenleme Kurulu olarak teşekkürlerimizi sunarız. Kurultayın değerlendirme toplantısında, 2. Kurultayın Kırgızistan'da ***Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde*** yapılmasına oy birliği ile karar verilmiştir. 2. Uluslararası Türk Dünyası Çocuk Oyun ve Oyuncakları Kurultayında sizlerin katılım ve destekleriyle tekrar buluşmayı diler, saygılar sunarız.

TÜDÇOOK

Düzenleme Kurulu

PREFACE

"I. International Congress of Turkic World Childrens' Games and Toys" held at Eskişehir Osmangazi University as part of *Turkic World Childrens' Games and Toys Project* was carried out successfully in respect of academic, culture-art and social programs. We are proud of being together with Turkic World in the congress.

Within the scope of the congress, a total of 260 abstracts including 99 international abstracts from 36 country/region and 161 national abstracts were presented. When the congress in which 100 international academics and 600 participants took part in terms of Turkish education history, it has been recorded as the first congress that so wide participation from Turkic World took place.

During the congress, *Turkic World Children's Games and Toys Exhibition; Turkic World Children's Games and Toys Photo Exhibition; Renkahenk Classical Art Association Turkic World Children's Games and Toys Miniature Exhibition; Turkic World Leaves Calligraphy Exhibition; Eskişehir Osmangazi University Faculty of Education Malhatun Kindergarten Culture Festival were held in order to contribute to the Turkish cultural* promotion.

In the congress, the importance of Turkic World childrens' games and toys were evaluated pedagogically and it was tried to put forward measures and applicatons in line with this importance. Some key elements were highlighted in these evaluations.

Turkic World in a great geographical area has survived on the same culture form past to present. The most basic indicators of the survival are games and toys which are resembled. Cultural games and toys encouraging the cognitive, physical, social and emotional development of children are among the most precious heritages because it also provides children to develop the sense of belonging to the society they live in. Because cultural games and toys which developed in thousands of years and have been extant so far have begun to be forgotten with technological change and under the risk of being extinct in these days, it is stated that immediate preventions should be taken. The answer of which preventions can be taken is regarded both via suggested programme, method, technique and materials and in the interdisciplinary ways of such as health, psychology, sociology and architecture. Important results are obtained in the congress on behalf of that our children will be in the society as compatible individuals with their cultural values in the future and will be healthy individuals both spiritually and physically.

As being Congress Regulatory Board of Education Faculty in Eskişehir Osmangazi University, we tender thanks to the participants and all of the contributors appearing in this congress which are very important for our children and future. In the evaluation meeting of congress, it is unanimously decided that 2nd congress will be held at Kyrgyzstan Turkey Manas Universtiy. We would like to meet you again in the 2nd International Congress of Turkic World Childrens' Games and Toys with your participation and support and we pay our respects to you.

TUDÇOOK

Regulatory Board

ПРЕДИСЛОВИЕ

«I. Конгресс детских игр и игрушек Тюркского мира» в рамках проекта *Детские игры и игрушки Тюркского мира был* успешно проведен педагогическим факультетом Эскишехирского Университета Османгази в академическом, культурном и социальном планах. Хотим сообщить, что мы были очень рады встречи со всеми представителями Тюркского мира.

В рамках конгресса было выслано в общем количестве 260 тезисов из 36 стран/регионов, из них 161 местных и 99 международных. Конгресс вошел в историю образования как один из первых конгрессов собравший свыше 100 академиков международного уровня и 600 участников из стран Тюркского мира.

Во время конгресса были организованы нижеследующие мероприятия: выставка детских игр и игрушек Тюркского мира, фотовыставка детских игр и игрушек Тюркского мира, выставка миниатюр детских игр и игрушек Тюркского мира подготовленная «Обществом классического искусства», выставка листовой каллиграфии Тюркского мира и культурный фестиваль в детском саду им. Валиде Малхатун при педагогическом факультете Эскишехирского Университета Османгази с целью ознакомления с культурой Тюркского мира.

Во время конгресса были затронуты темы значимости детских игр и игрушек Тюркского мира в педагогическом плане, а также дальнейшие действия участников конгресса. В обсуждении были выделены некоторые ключевые моменты.

Начиная с давних времен и по сей день Тюркский мир со своими широкими просторами продолжает сохранять одну и ту же культуру. Этому факту свидетельствуют игры и игрушки, которые очень похожи между собой. Культурные игры и игрушки, которые способствуют умственному, физическому, социальному и эмоциональному развитию наших детей, а также способствуют развитию чувства принадлежности к обществу, в котором они растут и развиваются, являются очень важным наследием для нас. Культурные игры и игрушки, которые были придуманы в течении нескольких тысяч лет и сохранившиеся по сегодняшний день, в связи с развитием технологий начинают постепенно забываться, исходя из этого в ходе обсуждения был поднят вопрос о принятии срочных мер в связи с риском их полного исчезновения. Ответ на вопрос какие меры необходимо принять был обсужден с точки зрения педагогических программ, методов, техник и материалов, а также со стороны медицинских, психологических, социальных и архитектурных дисциплин. Были получены важные результаты с целью того, чтобы наши дети в будущем стали личностями, которые ценили бы свои культурные ценности, а также были здоровыми в духовном и физическом отношении.

От имени Оргкомитета Конгресса при педагогическом факультете Эскишехирского Университета Османгази благодарим всех участников конгресса за их поддержку в организации проекта, который непременно внесет большой вклад в развитие и воспитание наших детей. Во время очередного собрания было решено провести второй конгресс в Кыргызско-Турецком Университете «Манас» в Кыргызстане. Надеемся увидеть Вас на втором конгрессе детских игр и игрушек.

С уважением,

«TÜDÇOOK»

Оргкомитет конгресса

ONUR KURULU

Prof. Dr. Nabi AVCI	Millî Eğitim Bakanı
Doç. Dr. Kudret BÜLBÜL	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı
Dr. Serdar ÇAM	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Başkanı
Prof. Dr. Darhan HIDIRALİ	Türk Akademisi Başkanı (Kazakistan)
Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN	YÖK Yönetim Kurulu Üyesi
Güngör Azim TUNA	Eskişehir Valisi
Prof. Dr. Hasan GÖNEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü
Prof. Düsen KASEİNOV	TÜSKSOY Genel Sekreteri

DÜZENLEME KURULU

Kurultay Eş Başkanları

Prof. Dr. M. Bahaddin ACAT

Prof. Dr. Selahattin TURAN

Düzenleme Kurulu Eş Başkanları

Yrd. Doç. Dr. Yalçın BAY

Yrd. Doç. Dr. D. Neslihan BAY

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Doç. Dr. Pınar GİRMEN

Doç. Dr. Cavide DEMİRCİ

Doç. Dr. Esra DERELİ

Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir ÖZTÜRK

Yrd. Doç. Dr. Burcu ANILAN

Yrd. Doç. Dr. Emre Ev ÇİMEN

Yrd. Doç. Dr. Ersin KARADEMİR

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ANILAN

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ERSOY

Yrd. Doç. Dr. Semra KIRANLI GÜNGÖR

Yrd. Doç. Dr. Ümmügülsüm KORKMAZ

Yrd. Doç. Dr. Zeynep YURTSEVEN

Arş. Gör. Ayşe DÖNMEZ

Arş. Gör. Burak Yasin YILMAZ

Arş. Gör. Candaş UYGAN

Arş. Gör. Dilara YAYA

Arş. Gör. Eren Can AYBEK

Arş. Gör. İsmail KAŞARCI

Arş. Gör. Mikail YALÇIN

Arş. Gör. Muhammed ÖZ

Arş. Gör. Özge ÖZTEKİN

Arş. Gör. Özge Sultan BALIKÇI

Arş. Gör. Sabiha İŞÇİ

Arş. Gör. Serdar KÖRÜK

Arş. Gör. Şule Betül TOSUNTAŞ

Arş. Gör. Yasir ARMAĞAN

Arş. Gör. Yusuf AY

Arş. Gör. Zeynep KILIÇ

Arş. Gör. Z. Melis DEMİR

Uzm. Muhammed AYDIN

Uzm. Ömer Faruk BAYRAKÇI

Okt. Madina YÖRÜK

BİLİM KURULU

1.	Prof.Dr. Abdurrahman KILIÇ	Düzce Üniversitesi
2.	Prof.Dr. Ahmet AYPAY	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
3.	Prof.Dr. Akmatali ALİMBEKOV	Kırgızistan Manas Üniversitesi
4.	Prof.Dr. Alexey GOLIKOV	Rusya Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bilimleri Enstitüsü
5.	Prof.Dr. Alimcan İNAYET	Ege Üniversitesi
6.	Prof.Dr. Almas SHAYKHULOV	Rusya Federasyonu Başkurtistan Cumhuriyeti Başkurtistan Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi
7.	Prof.Dr. Asuman Seda SARACALIOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
8.	Prof.Dr. Ayhan AYDIN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
9.	Prof.Dr. Baljir BALDULMAA	Mongolian State University of Education
10.	Prof.Dr. Basangova Tamara GORYAEVNA	Rusya Federasyonu Kalmuk Cumhuriyeti
11.	Prof.Dr. Cabbar IŞANKUL	Özbekistan Bilimler Akademisi Alişir Nevai Dil ve Edebiyat Enstitüsü
12.	Prof.Dr. Cemil YÜCEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
13.	Prof.Dr. Damir İSHAKOV	Rusya Federasyonu Tataristan Cumhuriyeti Tataristan Bilimler Akademisi
14.	Prof.Dr. Darhan HIDIRALİ	Türk Akademisi
15.	Prof.Dr. Dilshod RAHİMOV	Tacikistan Bilim Akademisi
16.	Prof.Dr. Douslas K. HARTMAN	ABD Michigan State University
17	Prof.Dr. Esma ŞİMŞEK	Fırat Üniversitesi
18.	Prof.Dr. Fatma ALISINANOĞLU	Gelişim Üniversitesi
19.	Prof.Dr. Firdevs GÜNEŞ	Bartın Üniversitesi
20.	Prof.Dr. Grigori TOMSKİ	Académie Internationale CONCORDE
21.	Prof.Dr. Gülay MİRZAOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
22.	Prof.Dr. Handan Asude BAŞAL	Uludağ Üniversitesi
23.	Prof.Dr. Hayati AKYOL	Gazi Üniversitesi
24.	Prof.Dr. İsa HABBİBAYLİ	Azerbaycan Milli İlimler Akademisi
25.	Prof.Dr. Kamoludin ABDULLAEV	Tacikistan Central Asia: Study and Teaching
26.	Prof.Dr. Mustafa ERGÜN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
27	Prof.Dr. Mustafa SAFRAN	Gazi Üniversitesi
28.	Prof.Dr. Mübeccel GÖNEN	Hacettepe Üniversitesi
29	Prof.Dr. Nebi ÖZDEMİR	Hacettepe Üniversitesi
30	Prof.Dr. Nilüfer ÖZABACI	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
31.	Prof.Dr. Nurbubu ASIPOVAN	Kırgızistan Manas Üniversitesi
32.	Prof.Dr. Ondar ERGELEER	Rusya Federasyonu Tuva Cumhuriyeti (Çüvürekovich) Tuva Devlet Üniversitesi
33.	Prof.Dr. Özden TEZEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
34.	Prof.Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
35.	Prof.Dr. Raxmonov NASIMXON	Özbekistan Bilimler Akademisi

36.	Prof.Dr. Sultan TULU	Muğla Üniversitesi
37.	Prof.Dr. Tamara BİTTİROVA	Rusya Federasyonu Kabardey-Balkar Cumhuriyeti Rusya Akademisi
38.	Prof.Dr. Timur KOCAOĞLU	ABD Michigan State University
39.	Prof.Dr. Victor BUTANAEV	Rusya Federasyonu Hakasya Cumhuriyeti Hakasya Milli Üniversitesi
40.	Prof.Dr. Zarema KIPKEEVA	Rusya Federasyonu Karaçay – Çerkes Cumhuriyeti Karaçayevsk Umar Aliyev Üniversitesi
41.	Doç.Dr. Gülnara Yusuf qızı SEİTVANİ	Kırım Tatar ve Şarq Filologiyası Fakülteti
42.	Doç.Dr. Ali Fuat ARICI	Yıldız Teknik Üniversitesi
43.	Doç.Dr. Ayfer ŞAHİN	Ahi Evran Üniversitesi
44.	Doç.Dr. İlkin Rüstemzade FARİZOĞLU	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
45.	Doç.Dr. Suat UNGAN	Karadeniz Teknik Üniversitesi
46.	Doç.Dr. Svetlana TÜBEEVA	Rusya Federasyonu Kabardey Balkar Devlet Üniversitesi
47.	Doç.Dr. Akedil TOİSHANULY	Kazakistan Türk Akademisi
48.	Doç.Dr. Ali ERYILMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
49.	Doç.Dr. Asım ARI	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
50.	Doç.Dr. Ayşe AYPAY	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
51.	Doç.Dr. Aytaç KURTULUŞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
52.	Doç.Dr. Baisheva Maria İVANOVNA	Rusya Federasyonu Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bilimleri Enstitüsü
53.	Doç.Dr. Cansu Filik İŞÇEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
54.	Doç.Dr. Cavide DEMİRCİ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
55.	Doç.Dr. Cengiz GÖKŞEN	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
56.	Doç.Dr. Emine KOLAÇ	Anadolu Üniversitesi
57.	Doç.Dr. Engin KARADAĞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
58.	Doç.Dr. Erkin EMET	Ankara Üniversitesi
59.	Doç.Dr. Esra DERELİ İMAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
60.	Doç.Dr. Eyüp ARTVİNLİ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
61.	Doç.Dr. Habibe YAZICI ERSOY	Gazi Üniversitesi
62.	Doç.Dr. İsmail ACUN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
63.	Doç.Dr. Kürşat YENİLMEZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
64.	Doç.Dr. Lena TROEVA-LUGINOVA	Rusya Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bilimleri Enstitüsü
65.	Doç.Dr. Leyla ÜLMEZOVA	Rusya Federasyonu Kaberdey – Balkar Cumhuriyeti Sen Petersburg Devler Üniversitesi
66.	Doç.Dr. M.Zafer BALBAĞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
67.	Doç.Dr. Macid A. MELEKOĞLU	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
68	Doç.Dr. Mızrap POLAT	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
69.	Doç.Dr. Mohammad Yalim YARQIN	Kabil Devlet Üni. General Manager at Star Radio and TV
70.	Doç.Dr. Pınar ANAPA	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

71.	Doç.Dr. Pınar GİRMEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
72.	Doç.Dr. S. Deniz KORKMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
73.	Doç.Dr. Suzan D.CANHASİ	Kosova Priştine Üniversitesi
74.	Doç.Dr. Şengül S. ANAGÜN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
75.	Doç.Dr. Zekiya MAHMUTOVANIN	Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi
76.	Doç.Dr. Zühal ÇUBUKÇU	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
77.	Yrd.Doç.Dr. Nuran Malta-MUHAXERİ	Kosova Priştine Üniversitesi
78.	Yrd.Doç. Dr. Derya YILMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
79.	Yrd.Doç.Dr. Abdulkadir ÖZTÜRK	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
80.	Yrd.Doç.Dr. Asiye BERBER	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
81.	Yrd.Doç.Dr. Burcu ANILAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
82.	Yrd.Doç.Dr. C. Murat KANDEMİR	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
83.	Yrd.Doç.Dr. Çiğdem KARA	Anadolu Üniversitesi
84.	Yrd.Doç.Dr. Dilek TÜRKYILMAZ	Gazi Üniversitesi
85.	Yrd.Doç.Dr. Doğan KAYA	Cumhuriyet Üniversitesi
86.	Yrd.Doç.Dr. Emre EV ÇİMEN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
87.	Yrd.Doç.Dr. Ersin KARADEMİR	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
88.	Yrd.Doç.Dr. Esra EREN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
89.	Yrd.Doç.Dr. Fatih BEKTAŞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
90.	Yrd.Doç.Dr. H. Adnan ARSLANTAŞ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
91.	Yrd.Doç.Dr. Hilmi DEMİRAL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
92.	Yrd.Doç.Dr. Hüseyin ANILAN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
93.	Yrd.Doç.Dr. İlknur YÜKSEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
94.	Yrd.Doç.Dr. İsmail YÜKSEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
95.	Yrd.Doç.Dr. Jodene FINE	ABD Michigan State University
96.	Yrd.Doç.Dr. Mehmet ERSOY	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
97.	Yrd.Doç.Dr. Melih TURĞUT	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
98	Yrd.Doç.Dr. Mine SÖNMEZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
99.	Yrd.Doç.Dr. Munise SEÇKİN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
100.	Yrd.Doç.Dr. Nevin Güner YILDIZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
101.	Yrd.Doç.Dr. Özlem Şimşek ÇETİN	Kırıkkale Üniversitesi
102.	Yrd. Doç. Dr. Sakine GAYBELİYEVA	Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
103.	Yrd.Doç.Dr. Semra Kıranlı GÜNGÖR	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
104.	Yrd.Doç.Dr. Ümit ÖZKANAL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
105.	Yrd.Doç.Dr. Ümmügülsüm KORKMAZ	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
106.	Yrd.Doç.Dr. Zeynep YURTSEVEN AVCI	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
107.	Dr. Firuz FEVZİ	Kabil Devlet University
108.	Dr. Güllü KARANFİL	Moldova İMBL, South Russian Üniversity
109.	Dr. Kadiyan BOOBEKOVA	Kırgızistan Manas Üniversitesi
110.	Dr. Temirbulatova Enegiz ASHİROVNA	Rusya Federasyonu Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti

111.	Dr. Yusup İDRİSOV	Rusya Federasyonu Dağıstan Cumhuriyeti Mahakale Devlet Üniversitesi
112.	Öğrt. Gör. Intımakgül NURMAGOMBETOVA	Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi
113.	Öğrt. Gör. Menent SHUKRİYEVA	Bulgaristan Şumnu Üniversitesi
114.	Öğrt. Gör. M. Tekin KOÇKAR	ESOGÜ Halkbilim Araştırma ve Uygulama Merkezi
115.	Uzm. Aidash BARYNMANA	Rusya Federasyonu Tuva Cumhuriyeti Tuva Kültür Merkezi Sanat Müdürü
116.	Uzm. Aişe MEMETOVA	Kırım Tatar İslam Medeniyeti (kültürü) Bölümü Müdürü
117.	Uzm. Erzhan TOLEK	Kazakistan Türk Akademisi
118.	Uzm. István VIDAK	Macaristan Türkolog, Kece Uzmanı
119.	Uzm. İbrahim YILDIRIM	Kazakistan Yunus Emre Türk Kültürü Merkezi
120.	Uzm. Mari NAGY	Macaristan Türkolog, Kece Uzmanı
121.	Uzm. Maya SAPAROWA	İran Türkolog / Yazar
122.	Uzm. Mongush ANDREY	Rusya Federasyonu Tuva Cumhuriyeti Tuva Kültür Merkezi Sanat Müdürü
123.	Uzm. Musemma RASİMOVA	Kırım Sakovi Lisesi Türkolog
124.	Uzm. Nadirbek JORAKOZİYEV	Özbekistan Bilimler Akademisi
125.	Uzm. Nadya TIDIKOVA	Rusya Federasyonu Altay Cumhuriyeti Altay Bilimler Akademisi
126.	Uzm. Osman TURDİ	Nevşehir Üniversitesi
127.	Uzm. Tumen ULZİİ	Mogolistan (Munkh Itgelt) International İntellectual Museum Sahibi
128.	Uzm. Zülfiya TADİKOVNA	Rusya Federasyonu Hakasya Cumhuriyeti Hakasya Kültür Merkezi
129.	Mansur KURYAZOV	Özbekistan Oyuncak Ustası
130.	Marina KARYAGİNA	Rusya Federasyonu Çuvaşistan Devlet Televizyonu
131.	Müfettiş Vildan BORMAMBET	Romanya Eğitim Bakanlığı
132.	Valeri TURGAY	Rusya Federasyonu Çuvaşistan Mihail Sespelya Vakfı Müdürü
133.	Vasiliy PETROV	Rusya Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti Eğitim Bakan Yardımcısı
134.	Gülnara HALFİTDİNOVA	Rusya Federasyonu Başkurtistan Cumhuriyeti "Bashkortostan kizi"nda – aile ve kadınlar" Dergisi Editörü
135.	Küller TEPUKOV	Rusya Federasyonu Altay Cumhuriyeti Yazar
136.	Rabit BATULLA	Rusya Federasyonu Tataristan Cumhuriyeti Yazar
137.	Yücel FEVZİOĞLU	Almanya, Türk Dünyası Masal ve Hikayeleri Yazarı

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ ..... *iii*

PREFACE ..... *iv*

ПРЕДИСЛОВИЕ ..... *v*

ONUR KURULU ..... *vii*

DÜZENLEME KURULU ..... *viii*

BİLİM KURULU ..... *ix*

Geleneksel Çocuk Oyunları'nın Eğitimdeki Önemi İle Okullarda Oynanma Oranının Karşılaştırılması Hakkında Okul Müdürlerinin Görüşleri; Balıkesir Örneği *3*

Kazakistan'da Dokuzkumalak Kütahya'da Mangala(Dokuztaş) *18*

Kyrgyz Traditional-Folk Games And It's Influence On Education *25*

Zekâ Oyunları Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi *32*

Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Kültürel Oyuncaklara ve Oyunlara Dair Algılamaları *43*

Türk Dünyasını Oyunlarla Öğrenmek *55*

Learning about Turkish World via Games *55*

Türk Dünyasından Çocuk Oyunları Örnekleri *73*

Examples of Child Games from the Turkish World *73*

Türkiye'de Dijital Kültür Ürünleri Olarak Oyunlar ve Gelenek Unsurlarının Aktarımı Üzerine Bir Deneme: Facebook Örneği *86*

Kırgız Çocuk Oyunlarının Eğitim Açısından İncelenmesi *98*

Kültürel Oyun, Oyuncak ve Sağlık *104*

Traditional Children Games Association (GEÇODER) *107*

Geleneksel Çocuk Oyunlarının Anadili Eğitimine Etkisi *108*

The Effect Of Traditonal Children Games On Mother Tongue *108*

Karabağ Çocuk Oyunlarının Özellikleri *116*

The Use Of The Mongolıan Folk Tasks For Ingenuity In Teachıng Mathematics *121*

Türkmenistan'ın Millî Çocuk Oyunları *140*

Turkmenistan's National Children's Games *140*

Farklı Kökenli Üniversite Öğrencilerinin Çocukluklarında Oynadıkları Oyun ve Oyuncaklar *152*

Türkiye'de Oyuncak Kütüphaneleri ve Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi Projesi *165*

Türk Dünyasında Çocuk Oyunları: Bir Saha Çalışması *175*

Türk Dünyasında Aşık Oyunları *186*

Kırgız Seyirlik Çocuk Eğlence Oyunu: Tak Teke *195*

Kyrgyz Theatrical Child Entertainment Play: Tak Teke *195*

Çocukluk Oyunları *201*

Kosova'da Unutulmaya Yüztutan Çocuk Oyunları ve Türkiye'deki Oyunlarla Karşılaştırılmaları *207*

Geleneksel Giysi Kültürünün Porselen Bebekler İle Yaşatılması *215*

Geleneksel Giysi Kültürünün Porselen Bebekler İle Yaşatılması *234*

Türkiye'de Oyuncak Kütüphaneleri ve Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi Projesi

Handan Asûde Başal[1] Elvan Şahin Zeteroğlu[2] Pınar Bağçeli Kahraman[3] Meral Taner Derman[4]

[1]Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, [2]Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
[3]Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi [4]Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi

[1]asubasal@uludag.edu.tr, [2]eszeteroglu@gmail.com, [3]pinarbag@uludag.edu.tr,
[4]mtaner@uludag.edu.tr

Özet

Oyuncaklar, çocuğun yaşamında eğlenmesi, hoşça vakit geçirmesi ve çocuğun gelişimine katkı sağlanması açısından çok önemli bir yere sahiptir. Ancak, özellikle şartları elverişsiz bölgelerde yaşayan çocukların bazen oyuncak ihtiyaçları aileleri tarafından yeterince karşılanamamaktadır. Bu çevrelerde yaşayan çocukların seviyelerinin diğerleri ile eşit düzeye getirilmesi için, eğitimde fırsat eşitliğinin erken dönemde sağlanması gerekmektedir. Bu hedefe ulaşabilmek için, değişik ve nitelikli oyuncaklara sahip olamayan çocukların gelişimlerine katkıda bulunacak nitelikli oyuncaklara ulaşmaları için farklı alternatif yöntemler dünyada geliştirilmiştir. Örneğin oyuncak kütüphaneleri aracılığıyla oyuncaklar, özellikle bir şekilde nitelikli oyuncaklara ulaşamayan, dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklara ulaştırılabilir. Bu çalışma ile de benzer şekilde çocukların tüm özelliklerini geliştirmek için farklı eğitimsel yeniliklerin denenmesi ve farklı destek programlarının uygulanmaya çalışılması amaçlanmıştır.

Birçok ilimizde oyuncak kütüphaneleri bulunmaktadır. Ancak bu oyuncak kütüphaneleri genellikle merkezi niteliktedir ve oyuncaklar çocuklara bizzat ulaştırılamamaktadır. Bu çalışmada hem şu ana kadar Türkiye'de birkaç ilde uygulamaya konulan oyuncak kütüphaneleri hakkında bilgi verme, tanıtma hem de Bursa ilinde Uludağ Üniversitesi ve Bursa Büyükşehir Belediyesi ile ortaklaşa bir proje kapsamında uygulamaya konulan Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesini de tanıtmak amaçlanmıştır.

Oyuncak kütüphaneleri, çocukların gelişimsel özelliklerine ve eğitimsel ihtiyaçlarına yönelik olarak en uygun eğitici materyalleri "ödünç verme" yöntemiyle karşılayan ve onlara rehberlik eden kaynak merkezlerdir. Günümüzde dünyada beş binin üzerinde oyuncak kütüphanesi varken, 81 İli olan Türkiye'de İzmir, Eskişehir, Ankara gibi çok az şehirde oyuncak kütüphaneleri bulunmaktadır. Ancak bu oyuncak kütüphaneleri genellikle merkezde ve yerleşik durumda konumlandırılmıştır. Bu nedenle bu kütüphanelerin verdiği hizmetlerden yalnızca yakın çevrede yaşayan çocuklar yararlanabilirken, uzak çevrelerde yaşayan ve oyuncağa asıl ihtiyacı olan çocukların merkezdeki kütüphaneye ulaşamadığı ve hizmetlerden yararlanamadığı gözlemlenmektedir.

Gezici oyuncak kütüphaneleri yurt dışında yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle dezavantajlı bölgelere ziyaretler yoluyla üyelerine oyuncak ödünç vermektedirler. Bunun dışında özel gereksinimi olan çocuklara da oyuncak temin eden gezici kütüphaneler de bulunmaktadır.

Uludağ Üniversitesi ve Bursa Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile açılması planlanan Merkezi ve Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi, nitelikli ve eğitsel değeri olan oyuncakları, ihtiyacı olan çocuklara ulaştırılabilecektir. Bu yöntemlerle kütüphanelerin çocukların kendi gelişimlerine uygun, sağlıklı ve nitelikli oyuncaklarla oynayabilecekleri, çeşitli etkinliklere katılarak gelişimlerine uygun oyunları öğrenebilecekleri, ailelerin oyun ve oyuncak oynamanın çocuk için yararlarını görebileceği, oyuncak seçerken çocuklarının yaşına, ilgisine ve becerisine uygun olan, eğitici oyuncakları seçerken destek alabilecekleri yer olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca oyuncak kütüphanesi, anne-babaların çocuklarıyla beraber oyuncak tasarlayabilecekleri ve yapabilecekleri, geleneksel hatta kaybolan oyunları tekrar yaşatabilecekleri ve oyun oynamanın önemini anlayabilecekleri bir yer olacaktır. Böylece oyuncak kütüphanesi, çocukların sadece hazır oyuncaklarla oynayabilecekleri bir yer değil, çeşitli atık malzemeleri de kullanarak oyuncak yapabilecekleri ve basit oyuncaklarla oyun kurabilecekleri, çocuk için ilgi çekici, eğlenceli ve eğitilebilecekleri bir yer haline gelecektir. Bu sayede çocuğun gelişimi ve eğitimi de desteklenmiş olacaktır.

Bu çalışma ile Bursa'da Mayıs ayı içerisinde işlevsel hale getirilecek olan Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi'nin tanıtımı, diğer oyuncak kütüphaneleri ile kıyaslanarak sağlanmaya çalışılacaktır.

GİRİŞ

Oyun, bireyin kişiliğini ve toplumsal becerilerini açığa çıkarmasında en önemli adım olmaktadır. Oyuncak ise çocuğun hareketlerine düzen getiren, çeşitli renk, boyut ve şekilleri kavramalarına yardımcı olan hayal gücünü, yeteneklerini geliştiren, kısacası, tüm gelişimlerine yardımcı olan tüm oyun malzemeleridir. Oyuncak, çocuğun duygusal hayatı ile dışarıdaki nesnel dünya arasındaki bir köprüdür (Sutton-Smith, 1994).

Oyun ve oyuncak çocuğun dünyasında önemli bir yere sahiptir. Çocuğun doğumundan itibaren öğrenme sürecinde birçok duyu organının beraber çalışması ve böylece çocuğun dünyayı daha çabuk kavramasını sağlamaktadır (Pehlivan, 2012). Kuklalar, evcilik oyunları, çeşitli sembolik oyunlar dil gelişimine yardımcı olmaktadır (Poyraz, 2003). Ayrıca oyun ve oyuncak, çocuğun zihinsel gelişiminde de etkilidir. Çocuklar oynarken bir yandan eşleştirme, gruplama, sıralama, benzerlik ve farklılıkları algılama, ayırt etme gibi zihinsel işlemleri öğrenirken bir yandan da duyularını geliştirebilmektedirler. Örneğin; oyun blokları, onlara dünyadaki ilişkileri keşfetme fırsatı sağlamakta ve çocukları çeşitli matematik işlemleriyle de karşı karşıya bırakmaktadır. Oyun sosyal gelişimde ve sosyal beceri ve stratejilerin öğretiminde de yardımcıdır. Oyun ve oyuncak, arkadaşlığı ve paylaşma duygusunu geliştirmektedir. Böylece çocuk, verme ve almayı öğrenmekte ve benmerkezci düşünceden uzaklaşması oyun sayesinde olmaktadır (Boehm, 1989; Sutton-Smith, 1994; Egemen, Yılmaz ve Akil, 2004). Oyun ve oyuncaklar çocukların hayal güçlerini güçlendirmektedir. Çocuklar oyun ve oyuncakları farklı etkinliklerde farklı şekillerde kullanabilmektedirler. Bu durum onlarda yaratıcı düşüncenin gelişimine yardımcı olmaktadır (Kandır, 2000). Çocuk oyuncaklarıyla oynarken başarma duygusunu tatmakta ve böylece kendine güveni artmakta, daha aktif ve dışadönük olmaktadır. Ayrıca, oyun oynayan çocuğun sorumluluk duygusu da gelişmektedir (Öncü ve Özbay, 2005).

Oyuncaklar duyuların uyarılması yoluyla çocukların değişik deneyimler kazanarak gelişmelerini sağlamaktadır. Bu durumdan dolayı da çocuğun, gelişim düzeyine uygun, çok yönlü kullanımı olan ve gelişim alanlarını destekleyici nitelikte oyuncakları seçmesi konusunda ailenin yönlendirici olması gerekmektedir (Artan, Öncü ve Elibol, 2003). Çocukların gelişimlerine uygun, nitelikli, sağlıklı oyuncaklardan yararlanamamalarının en önemli sebebinin, ekonomik ve eğitimsel koşulların yetersizliği olduğu söylenebilmektedir.

Oyuncak kütüphaneleri de çocukların gelişimsel özelliklerine ve eğitimsel ihtiyaçlarına yönelik olarak en uygun eğitici materyalleri "ödünç verme" yöntemiyle karşılayan ve onlara rehberlik eden kaynak merkezlerdir. Oyuncak Kütüphaneleri'nin temel felsefesi oyun, bu felsefenin en değerli araçları da oyuncaklardır. Women Researchers in Play and Disability (WRP) tarafından oyuncak kütüphaneleri tüm toplumun kullanımına açık olan "halk oyuncak kütüphaneleri", engelli çocuklar için "özel oyuncak kütüphaneleri" ve tüm yaş grupları için "kültürel ve sosyal destek oyuncak kütüphaneleri" olmak üzere üç farklı şekilde gruplandırılmıştır. Oyuncak kütüphaneleri yolu ile çocukların gelişimleri çok yönlü olarak desteklenmekte, aileler oyun ve oyuncağın çocukların gelişimlerindeki önemi konusunda bilgilendirilmektedir. Merkezi oyuncak kütüphanelerinin çoğu gönüllü kişiler ya da uzmanlar tarafından az bütçeyle bir toplum merkezi bünyesinde açılmaktadır. Ancak bazen yerel yönetimler, merkezi ve gezici oyuncak kütüphanelerini finanse edebilmektedir (Dereobalı ve Sönmez, 2009; Western Association of Toy Libraries, 2015)

Dünyada ilk oyuncak kütüphanesi 1930'lu yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nin Los Angeles şehrinde kurulmuştur. Halen Los Angeles'ta 42'den fazla oyuncak kütüphanesi bulunmaktadır. Avrupa'da ilk oyuncak kütüphanesi ise, Lekotek adıyla İsveç'te 7 yaş altındaki engelli çocuklar ve ailelerini desteklemek amacıyla 1963 yılında açılmıştır. Günümüzde dünya üzerinde 5500'den fazla oyuncak kütüphanesi olduğu bilinmektedir (Western Association of Toy Libraries, 2015; Dereobalı ve Sönmez, 2009). 81 İli olan Türkiye'de ise İzmir, Eskişehir, Ankara, Mardin gibi az sayıda şehirde oyuncak kütüphanesi bulunmaktadır. Bu oyuncak kütüphaneleri ise, genellikle merkezde ve yerleşik durumdadırlar. Bu nedenle bu kütüphanelerin verdiği hizmetlerden yalnızca yakın çevrede yaşayan çocuklar yararlanabilirken, uzak çevrelerde yaşayan ve oyuncağa asıl ihtiyacı olan çocukların merkezdeki kütüphaneye ulaşamadığı ve hizmetlerden yararlanamadığı gözlemlenmektedir.

Bu araştırma ile, Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi'nin tanıtımı diğer oyuncak kütüphaneleri ile karşılaştırılarak sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'de işlevsel olan Eskişehir Odunpazarı, Mardin, Ankara, İzmir Bergama Oyuncak Kütüphanelerinin tanıtılmaya çalışılmış ve proje süreci devam eden Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi'nin tanıtımı yoluna gidilmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma deseni benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalar gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak nitelendirilmektedir. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu yada olgulara ilişkin bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki oyuncak kütüphaneleri oluşturmaktadır: Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemine başvurulmamış, çalışma örnekleminin tamamına ulaşılması amaçlanmıştır. Ancak bazı kütüphaneler kapanmış, bazıları işlevini yitirmiş, bazılarına da ulaşılamamış ya da bu kütüphaneler hakkında bilgi edinilebilecek kaynaklardan bilgi edinilememiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada Türkiye'de işlevsel olan Eskişehir Odunpazarı ve İzmir Bergama Oyuncak Kütüphanelerine ilişkin bilgilere internet yolu ile ulaşılmıştır. Ancak, Mardin Oyuncak Kütüphanesi hakkında gerekli bilgilere ise kurucusu olan Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı sorumlusu telefon aracılığı ile görüşülerek ulaşılmıştır. Ankara Oyuncak Kütüphanesi ise bizzat ziyaret edilerek ve sorumlu kişi ile görüşülerek işleyişi hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada Betimsel Analiz kullanılmıştır. Betimsel Analiz verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmasını sağlamaktadır. Elde edilen bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmada da oyuncak kütüphaneleri ile ilgili bilgiler öncelikle sunulmuş ve daha sonra karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde halen Türkiye'de işlevsel oyuncak kütüphanelerinden bahsedilecek ve proje sürecinde olan ve Bursa'da gerçekleştirilecek Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi tanıtılacaktır.

Mardin Oyuncak Kütüphanesi; "Mardin'de Erken Çocuk Eğitim Hizmetlerinin Yaygınlaştırılması Projesi" kapsamında 2010'da başlatılmış, 2012'de sona ermiştir. Mardin'de erken çocukluk gelişimi ve eğitimi konusunda toplumsal farkındalık yaratmak ve mevcut hizmetlerin niteliğini ve ulaşılabilirliğini artırmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda da Mardin'de erken çocukluk eğitim hizmetlerinin yaygınlaşması için Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) tarafından geliştirilen Mahalle Anneliği ve Oyuncak Kütüphanesi gibi toplum temelli hizmet sunma modellerinin Mardin merkez ve ilçelerinde uygulaması yapılmış, mevcut 13 anaokulunun katılımıyla aile-mahalle-kurum ilişkisini güçlendirmeye yönelik faaliyetler yürütülmüştür. Yedi okulda mekân düzenlemeleri yapılarak Oyuncak Kütüphanesi açılmıştır. Oyuncak Kütüphaneleri için Kılavuz ve kayıt sistemi hazırlanmış, ilgili okul ve Oyuncak Kütüphanesi sorumlularına dağıtılmıştır. Proje süresince 1.865 çocuk Oyuncak Kütüphanesine üye olmuş, 10.894 kez oyuncak ödünç alınmıştır. Şu anda bir anaokulunda yaklaşık 270 çocuk oyuncak kütüphanesinden faydalanmaktadır. Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) sorumlusu Berna Hanım, oyuncakların dönüşü ile ilgili olarak sorun yaşamadıklarını ve çalışmanın başarılı bir şekilde devam ettiğini belirtmiştir.

Aşağıdaki resimlerde Mardin Oyuncak Kütüphanesi'ne ilişkin görüntülere yer verilmiştir:

Eskişehir Odunpazarı Oyuncak Evi ve Kütüphanesi ise 2004 yılından itibaren sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan Odunpazarında çocukların kendilerini ifade edebilen, çevresiyle olumlu ilişki kurabilen, sorumluluk duygusu kazanmış, araştırma ve öğrenmeye açık, sevgi dolu mutlu bireyler olarak yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla

Odunpazarı Belediyesi tarafından kurulmuştur. "Al Götür, Oyna Getir" sloganıyla çocuklara merkezde bulunan oyuncakları belirli bir süre için evlerine götürme imkânı sağlamaktadır. Oyuncak Evi ve Kütüphanesi, çeşitli gezi ve ziyaretler gibi sosyal aktivitelerle de çocuklara birçok alanda bilgi sahibi olma fırsatı tanımaktadır. Oyuncak evi ve kütüphanesinde dört-beş yaş çocuklarına hizmet sunulmaktadır. Kurum, kütüphane işlevinin dışında bir kreş gibi de çalışmakta, çocuklar sabahtan iki saat ve öğleden sonra iki saat olmak üzere hafta içi her gün gelebilmektedir.

Aşağıda Eskişehir Odunpazarı Oyuncak Kütüphanesinden uygulama örnekleri verilmiştir:

Ankara Oyuncak Kütüphanesi Avrupa Birliği Gençlik Programları kapsamında desteklenmektedir.

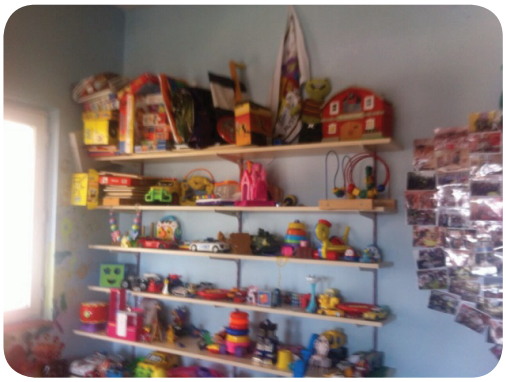

Yedi gönüllü gencin bir araya gelmesiyle kurulmuş olan Kalp Ankara Eğitim ve Gençlik Merkezi Derneği, Eylül 2012 tarihinden itibaren Avrupa Birliği hibe programı aracılığıyla hayata geçirilmiştir. Ancak proje istenildiği gibi yürütülememiş, yeterli gönüllü bulunamamış ve başka bir yere taşınarak çalışmalara devam edilmiştir. Çalışmalar daha çok sosyal medya aracılığı ile duyurulmaya çalışılmaktadır. Oyuncak Kütüphanesi - Ankara projesinin amacı okul öncesi eğitimden faydalanma imkânı elde edememiş çocukların, oyun ve oyuncak kültürünün yeteri derecede olmamasından kaynaklanan eksikliklerini gidermek ve ailelerin atmaya kıyamadıkları oyuncakların değerlendirilerek başka çocukların da bu oyuncaklardan yararlanmasını sağlamaktır. Ayrıca yapılan görüşmede amaçlarının oyuncak tüketimini azaltmak ve çocukların sosyalleşmesini sağlamak olduğu belirtilmiştir. 3 yaş ile 14 yaş arası çocuklara hizmet vermektedir. Kütüphaneye 5 TL karşılığında üye olunmakta, çocuk başına dört adet oyuncak ödünç alınabilmektedir. Oyuncakların 1 TL depozito ücreti bulunmaktadır. Ancak çok fakir olduğu düşünülen çocuklardan para alınmamaktadır. Oyuncaklar üç hafta süre ile çocuklarda kalmaktadır.

Çocuklarla ve ailelerle ayrıca etkinlikler de düzenlenmektedir. Yeni olarak bir marangoz köşesi yapılması planlanmaktadır. Orada çocukların kendilerine zarar vermeyecekleri şekilde tahtadan bebek vs. oyuncak yapımına başlanması düşünülmektedir. Kütüphanenin yanında bir kafeterya bulunmakta, isteyen aileler çocuklarını orada beklemekte, isteyen aileler de çocuklarıyla beraber kütüphanede bir süre oyuncaklarla oynayabilmektedirler. Hamur oyunları, kil çalışmaları, boyama gibi etkinliklere de yer verilmektedir.

Bergama Oyuncak Kütüphanesi; Bergama İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde Bergama Bağımsız Anaokulu ek binasında hizmete devam etmektedir. "Gel Oyna, Al Oyna" isimli slogan ile başlayan Oyuncak Kütüphanesi Projesi 24 Mart 2009 tarihinde "TR31/08/SK01" proje başvurusu ile (İZ-KA) İzmir Kalkınma Ajansına başvurularak yapılmış, yaklaşık 168.000 TL'lik bütçesi ile kabul edilmiştir. İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bergama İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Bergama Belediyesi, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği İzmir Şubesi, Ege Çağdaş Eğitim Vakfı, Atatürk İl Halk Kütüphanesi gibi ortak ve iştirakçilerle hazırlanmıştır. Oyuncak Kütüphanesi; "Gel Oyna Al Oyna" Projesi İzmir ili Bergama İlçesinde öncelikle gelişimsel açıdan risk altındaki mahallelerde yaşayan çocukların gelişim ve eğitimlerinde eşit fırsatlara sahip olabilmesi ve ailelerin de çocukların eğitimiyle ilgili desteklenebilmesi amacıyla bir erken destek programı olarak hazırlanmıştır. Aileler ve öğretmenler çocuklarını kütüphaneye kaydettirdikten sonra kütüphane içindeki oyun ortamını da kullanarak çocukların diğer çocuklar ile sosyalleştirilmesi de sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu süreçte kütüphaneden 1000'in üzerinde çocuk yararlanmıştır. Aileler çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili konularda bilgilendirilmiş, çocuklarının yaş ve gelişim düzeylerine uygun oyuncak seçmeleri için rehberlik sağlanmıştır.

Bursa Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi ise 2012 yılında Uludağ Üniversitesi ile Bursa Büyükşehir Belediyesi işbirliği ve "Oyna, Öğren, Gülümse Dünyaya" sloganı ile başlatılan bir proje ile açılması planlanmaktadır. Açılacak olan bu kütüphanede hem merkezi hem de gezici oyuncak kütüphanesi işleve konulacaktır. Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi, hem merkezi hem de gezici olmasının yanı sıra "eğitimli" olma özelliğine de sahip olacaktır. Eğitimli olmasının özelliği; zaman zaman anne-babaların da çocuk gelişimi ve psikolojisi, etkili anne-baba, oyuncak yapımı ve geleneksel oyuncak ve oyunların yeniden canlandırılması ve korunması konularında eğitim alabilecekleri yerler olacaktır. Özellikle geleneksel oyun ve oyuncakların yeniden canlandırılması ile somut olmayan kültürel mirasın da yeni nesillere aktarımı sağlanacaktır.

Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi önerisi "Türkiye'de Oyuncak Kütüphanelerinde Yeni Bir Model Önerisi" olarak 27 Mayıs 2011 I. Ulusal Oyuncak Kütüphanesi Konferansında Başal tarafından önerilmiş ve öneri bildiri olarak sunulmuştur. Daha sonra Başal ve Ekibi (Bağçeli- Kahraman, Taner- Derman ve Şahin-Zeteroğlu) tarafından bir proje olarak geliştirilmeye çalışılmış ve Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından 2012 yılında kabul edilmiştir. 0-12 yaş arası çocuklara yönelik olan Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi Projesi Uludağ Üniversitesi ve Bursa Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilmektedir. Proje süresi 2 yıldır, ancak süresi bir yıl daha uzatılmıştır.

Büyükşehir Belediyesi AR-GE Şubesi tarafından önerilen ve şu anda restorasyon işlemi bitmekte olan Bursa'nın merkezinde yer alan Tahtakale Ali Paşa Mahallesi "Hamam Tekke Konağı" Merkezi Oyuncak Kütüphanesi olarak hazırlanmaktadır. Ayrıca iki otobüs de gezici oyuncak kütüphanesi olarak yeniden tasarlanıp işlevsel hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesinin amacına ulaşması için farklı ülkelerdeki uygulamaları yerinde gözlemek amacıyla 12-15 Eylül 2013 tarihlerinde İsviçre'nin Zürih şehrinde ve Schaffhausen Şehirlerinde merkezi oyuncak kütüphaneleri yerinde incelenmiş ve gerekli bilgiler edinilmiştir.

Aşağıda İsviçre'deki merkezi oyuncak kütüphanelerini örnekleyen resimler görülmektedir:

Ayrıca 19 Ocak 2015 ile 22 Ocak 2015 tarihleri arasında Gezici Oyuncak Kütüphanesini ziyaret amaçlı olarak İngiltere'nin başkenti olan Londra şehrine gidilmiştir. Londra'da bulunan Gezici oyuncak kütüphanesi özel eğitime ihtiyacı olan, bir rahatsızlığı bulunan özel gereksinimli çocuklara oyuncakları ulaştırmayı amaçlamaktadır. Haftanın iki günü özel gereksinimli çocukların evlerine gidilmekte ve onlara hizmet verilmektedir.

Bursa Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi; yukarıda da belirtildiği gibi merkezi bir binada yer alacak ayrıca gezici araçlarla da sürdürülecektir. Çocuklar ve aileler oyuncak kütüphanesinden istedikleri oyuncakları en fazla iki hafta süreyle ve üç adet farklı oyuncağı ödünç alabilecekler ve evlerine götürüp oynayabileceklerdir. Merkezi Oyuncak Kütüphanesi haftanın altı günü mesai saatlerinde hizmet verecektir. Burada görevli eğitmenler, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı ilgili öğretim elemanları yönetim ve danışmanlığında, Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören gönüllü üçüncü sınıf öğrencilerinden ve Büyükşehir Belediye'sinin belirleyeceği kişiler arasından seçilecektir. Seçilen aday eğitmenler Oyuncak Kütüphanesinde görev alabilmek için ön eğitimden geçeceklerdir. Daha sonra Merkezi Oyuncak Kütüphanesinde ve/ veya Gezici Oyuncak Kütüphanesinde görev alabilecekler ve aileler ve çocuklara oyuncaklar ile nasıl oynamaları gerektiğini de göstereceklerdir.

Gönüllüler arasından seçilen eğitmen grubuna; eğitimler iki hafta sonu sabah 3 saat öğleden sonra 3 saat olmak üzere toplam 24 saat eğitim programı uygulanacaktır. Eğitim programının kapsamında; Oyun ve Oyuncağın Önemi ve Oyuncak, 0-12 Yaşa Özgü Oyuncaklar, Geleneksel Oyun ve Oyuncaklar, Gözlem, Görüşme Teknikleri, Anne-Baba-Eğitici ve Çocuk İletişimi konularını içerecektir. İlk Eğitici Gönüllü Öğrencilerin eğitimi 9-11 Haziran 2014 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Aşağıda gönüllü öğrencilerin sertifika töreninden bir görüntü verilmiştir:

Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesinin hazırlanma aşamasında belediye tarafından bir otobüs temin edilecek ve otobüsün içi oyuncak kütüphanesi olacak şekilde düzenlenecektir. Daha sonra, Büyükşehir Belediyesi tarafından belirlenen dezavantajlı yerleşim yerlerine oluşturulan Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi gidecek ve her yerleşim yerinde iki hafta kalacaktır. Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanelerinde eğitim alan öğrenci ve gönüllülerden iki eğitmen birer hafta süreyle dönüşümlü olarak çalışacaktır.

Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesinde görevli eğitmenler, oradaki çocukların hem oyuncaklarla oynamalarını hem de oyuncakları ödünç almalarını sağlayacaktır. Çocuklar bu saatler içerisinde kütüphaneden seçtikleri oyuncakları iki hafta süreyle ödünç alabileceklerdir. Kütüphanede aynı zamanda çocukların ve istekli olurlarsa ailelerin de katılabileceği eğitici etkinlikler düzenlenecektir. Örneğin; birlikte oyuncak yapma, oyun oynama gibi. Zaman zaman da konuların uzmanları tarafından ailelere anne-baba eğitimi, çocuk gelişimi ve psikolojisi ile oyun ve oyuncağın çocukların gelişimindeki yararları konularında bilgilendirilme toplantıları yapılacaktır.

Ayrıca oyuncak kütüphanesi, anne-babaların çocuklarıyla beraber oyuncak tasarlayabilecekleri ve yapabilecekleri, geleneksel hatta kaybolan oyunları tekrar yaşatabilecekleri ve oyun oynamanın önemini anlayabilecekleri bir yer olacaktır. Böylece oyuncak kütüphanesi, çocukların sadece hazır oyuncaklarla oynayabilecekleri bir yer değil, çeşitli atık malzemeleri de kullanarak oyuncak yapabilecekleri ve basit oyuncaklarla oyun kurabilecekleri, çocuk için ilgi çekici, eğlenceli ve eğitilebilecekleri bir yer haline gelecektir. Bu sayede çocuğun gelişimi ve eğitimi de desteklenmiş olacaktır.

Şu anda Gezici- Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi Projesi merkezi binasının restorasyon çalışmasının biraz zaman alması nedeniyle bir yıl uzatılmıştır. 2015 yılının Aralık ayına kadar açılması beklenmektedir. Kalan süre içerisinde otobüslerin de yeniden restorasyonu yapılacaktır. Merkezi ve gezici oyuncak kütüphanelerine yerleştirilecek, çocukların yaş düzeylerine uygun, nitelikli, eğitsel ve eğlendirici tüm oyuncaklar Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yurtiçinden ve yurt dışından temin edilmiştir. Proje ekibi Belediye tarafından sorumlu yetkili ile çalışmalar devam etmektedir.

SONUÇ

Oyuncak kütüphaneleri ödünç verme yöntemi ile özellikle ihtiyacı olan çocukların oyuncak ihtiyacını karşılamaktadır.

Türkiye'de oyuncak kütüphaneleri özellikle dezavantajlı bölgelerde ve yerleşik durumda kurulmuşlardır. Bu nedenle bu kütüphanelerin verdiği hizmetlerden yalnızca yakın çevrede yaşayan çocuklar yararlanabilirken, uzak çevrelerde yaşayan ve oyuncağa asıl ihtiyacı olan çocukların merkezdeki kütüphaneye ulaşamadığı ve hizmetlerden yararlanamadığı gözlemlenmektedir. Bu kütüphanelerde genel olarak ailelere yönelik eğitimler de az da olsa verilmeye çalışılmaktadır. Yine bu kütüphanelerin ortak özelliklerinden biri çocukların oyun oynamalarına imkân vermesidir. Diğer bir deyişle çocuklara anaokulu ortamı sağlanmaya çalışılmaktadır.

Türkiye'de işlevsel olan oyuncak kütüphaneleri oyuncakları bağış yolu ile sağlamaktadır. Ancak yapılan bu projede, oyuncakların kullanılmamış oyuncaklar olması önem taşımaktadır. Bu oyuncakların kullanımı çocuklara ve ailelere eğitmenler tarafından uygulamalı olarak anlatılacaktır. Böylelikle, çocukların oyuncaklarla daha bilinçli bir şekilde oynamaları sağlanacaktır.

Ankara Oyuncak Kütüphanesi dışındaki oyuncak kütüphanelerinin bir anaokulu ile beraber çalıştığı görülmektedir. Bursa'da proje kapsamında yapılma aşamasında olan Merkezi Oyuncak Kütüphanesi ise üç katlı bir binada yer alacaktır.

"Gezici Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi Projesinde" hem merkezi bir kütüphane bulunmakta hem de uzak ve dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklara da oyuncak götürme özelliğine sahip olan gezici oyuncak kütüphanesi yer almaktadır. Dolayısıyla, bu projenin asıl amacı; sadece yakın bölgelerde yaşayan çocuklara oyuncakları ulaştırmak ve ailelere eğitim vermek değil, aynı zamanda oyuncakları, ihtiyacı olan ancak kütüphaneye gelemeyen çocuklara da ulaştırmaktır.

Ayrıca proje kapsamındaki merkezi ve gezici oyuncak kütüphanesinde Türkiye'de bulunan diğer oyuncak kütüphaneleri gibi ailelere eğitim vermek de amaçlanmaktadır. Bununla birlikte merkezi ve gezici oyuncak kütüphanesinde çocukların oyun oynamalarına fırsat tanınacak ve ailelerle beraber geleneksel oyun ve oyuncakların yaşatılmasına yönelik olarak atölye çalışmaları yapılacaktır. Bursa'da faaliyete geçecek olan Gezici-Eğitimli Oyuncak Kütüphanesi, hem çocukların gelişimine hem de ailelerin desteklenmesine yardımcı olacağı, onları oyun ve oyuncaklar hakkında bilgilendirileceği ve ayrıca ailelerin oyun ve oyuncakların çocuğun hayatında çok önemli bir yere sahip olduğunun farkına varmalarını sağlayacağı bir yer olacaktır.

KAYNAKÇA

Artan, İ., Öncü, E. Ç., Elibol, F. O. (2003). Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Annelerin Ev ortamındaki Materyalleri Çocuklarının Eğitiminde Kullanım Şekilleri. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı-I.*

Boehm, H. (1989). Toys and Games To Learn By. *Psychology Today.* www.findarticles.com,

Dereobalı, N. ve Sönmez, S. (2009). Dezavantajlı Bölgelerde Erken Çocuklukta Gelişimin Desteklenmesi İçin Alternatif Bir Model: Oyuncak Kütüphaneleri. *XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı,* http://www.pegem.net/Akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=101278

Egemen, A., Yılmaz, Ö. ve Akil, İ. (2004). Oyun, Oyuncak ve Çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 39-42

Kandır, A. (2000). Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncaklar. *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Mesleki Eğitim Dergisi*, c.2, sy.4, Ankara, ss.77–80

Öncü, E. Ç. ve Özbay, E. (2005). *Okul Öncesi Çocuklar İçin Oyun*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Pehlivan, H. (2012). *Oyun ve Öğrenme.* Ankara: Anı Yayıncılık

Poyraz, H. (2003). *Okulöncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Sutton-Smith, B. (1994). Does Play Prepare The Future?, Toys, *Play and Child Development.* Australia: Cambridge University Pres, First Published, ss. 130–146.

Western Association of Toy Libraries (2015). http://www.toylibrary.asn.au/

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

